

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

"KELISHILGAN" Sport faoliyati va pedagogika fakulteti dekani A.Sh. Inoyatov 2024-y.	"KELISHILGAN" O'quv ishlari bo'yicha prorektor R.G. Jumayev 2024-y.
--	--

**5111800-Maktabgacha ta'lim yo'nalishida ixtisoslik fanlardan Yakuniy davlat
attestatsiyasi sinovlari bo'yicha fanlar**

DASTURI

Umumkasbiy fanlar

- 2.04. Maktabgacha pedagogika
- 2.05. Bolalar nutqini o'qitish nazariyasi va texnologiyalari
- 2.07. Matematik tasavvurlarni shakllantirish nazariyasi va texnologiyalari
- 2.08. Tasviriy faoliyatga o'rgatish nazariyasi va texnologiyalari umumkasbiy fanlar dasturi asosida uzilgan.

BUXORO - 2024

2024-yil 30 03 -sonli bayonoma.
dagi 8

Tuzuvchilar:

f.f.f., dots. N.N.Hamroyeva
dots. M.M. Nigmatova
f.f.f.d., dots. Sh.Sh.Nizomova

Tagrizchilar:

p.f.d.(DSc), prof. A.R. Hamroyev
p.f.n., dots. G.A. Komilova

Muqaddima

- I. Umumiy qoidalar
- II. Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari
- III. Yakuniy davlat attestatsiya komissiyalari tarkibi
- IV. Yakuniy davlat attestatsiyasini o'tkazish tartibi
- V. Yakuniy qoidalar

Mazkur Nizom O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni va Oliy ta'limning Davlat ta'lim standartiga muvofiq oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasini o'tkazish tartibini belgilaydi.

I. UMUMIY QOIDALAR

1. Oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi bakalavriat yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklari o'quv jarayoni jadvaliga muvofiq o'tkaziladi.
2. Yakuniy davlat attestatsiyasi oliy ta'lim muassasasidagi har bir ta'lim yo'nalishi (mutaxassisligi) bo'yicha tashkil etiladigan yakuniy davlat attestatsiya komissiyalari tomonidan amalga oshiriladi.
3. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalarining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:
bitiruvchining bilim, malaka va ko'nikma darajasining davlat ta'lim standartlari talablariga muvofiq kelishini kompleks baholash;
yakuniy davlat attestatsiyasi natijalari bo'yicha bitiruvchilarga bakalavr (magistr) akademik darajasini berish masalasini hal qilish;
komissiya faoliyati natijalarini tahlil qilish va ular asosida oliy ma'lumotli kadrlar tayyorlashni takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish.
4. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalari o'z faoliyatlarini mazkur Nizom hamda bakalavriat ta'lim yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklari bo'yicha bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasi va ta'lim mazmuniga qo'yilgan Davlat ta'lim standartlari talablarini bajarishga yo'naltirilgan boshqa hujjatlarga tayangan holda olib boradilar.

II. YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI SINOVLARI

5. Yakuniy davlat attestatsiyasi quyidagi ko'rinishdagi bir yoki bir nechta attestatsiya sinovlaridan iborat:
ayrim fan bo'yicha yakuniy attestatsiya sinovi;
ta'lim yo'nalishi (mutaxassisligi) bo'yicha fanlararo yakuniy attestatsiya sinovi;
bitiruv malakaviy ish (magistrlik dissertatsiyasi) himoyasi.

6. Ayrim fan bo'yicha yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi mazkur fanning muvofiq davlat ta'lim standartida belgilangan zaruriy mazmunidan kelib chiqqan holda o'quv dasturida nazarda tutilgan materiallarni talaba tomonidan o'zlashtirilganlik darajasini aniqlashga yo'naltirilgan bo'lishi kerak.

7. Ta'lim yo'nalishi (mutaxassisligi) bo'yicha fanlararo yakuniy attestatsiya sinovi ayrim fanlar mazmuniga qo'yiladigan talablar bilan bir qatorda, talaba tayyorgarligining mazkur yo'nalish (mutaxassislik) bo'yicha davlat ta'lim standartida bitiruvchiga nisbatan nazarda tutilgan umumiy talablarga ham javob bera olish darajasini aniqlashga yo'naltirilgan bo'lishi kerak.

8. Yakuniy davlat attestatsiyasiga albatta bitiruv malakaviy ishning (magistrlik dissertatsiyasi) himoyasi kiritiladi. Ayrim yo'nalishlar uchun bu tartibga istisno kiritish faqat Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan hal etiladi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari o'quv jarayoni jadvalida ko'rsatilgan muddatlarda o'tkaziladi.

9. Tayanch oliy ta'lim muassasalari tomonidan, turdosh yo'nalishlar bo'yicha kadrlar tayyorlovchi oliy ta'lim muassasalari yetakchi professor-o'qituvchilarini jalb etgan holda, yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlarining dasturlari va bitiruv malakaviy ishini (magistrlik dissertatsiyasini) baholash tartiblari ishlab chiqiladi va tayanch oliy ta'lim muassasasi Ilmiy kengashi tomonidan tasdiqlanadi hamda tegishli oliy ta'lim muassasalariga belgilangan tartibda yetkaziladi.

III. YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYA KOMISSIYALARI TARKIBI

10. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalari raisligiga nomzodlar oliy ta'lim muassasalari tomonidan tegishli vazirlik va idoralar bilan kelishib, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligiga tasdiqlash uchun taqdim etiladi.

11. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyasi raislari oliy ta'lim muassasasining idoraviy mansubligidan qat'i nazar, ushbu ta'lim muassasasida ishlayotgan olimlar, ishlab chiqarishning yetakchi mutaxassislaridan O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan bir yil (kalendar yil) muddatga tasdiqlanadi.

Bir kishi ketma-ket bir oliy ta'lim muassasasida tegishli yo'nalish (mutaxassislik) bo'yicha ikki martadan ortiq yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyasining raisi bo'lishi mumkin emas.

12. Oliy ta'lim muassasasida Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan tasdiqlangan raislar rahbarligida ta'lim muassasasi rektori buyrug'i bilan ayrim fanlar bo'yicha yakuniy attestatsiya sinovlari, ta'lim yo'nalishi (mutaxassislik) bo'yicha fanlararo yakuniy attestatsiya sinovlari va bitiruv malakaviy ish (magistrlik dissertatsiyasi) himoyasini o'tkazish bo'yicha yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalari tarkibi shakllantiriladi.

13. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalari tarkibi mutaxassis tayyorlovchi oliy ta'lim muassasasining ilmiy-pedagogik kadrlari (attestatsiya komissiyasi umumiy tarkibining 50 foizigacha), shuningdek mazkur soha kadrlarining iste'molchilari bo'lgan korxonalar, tashkilot va muassasalarning yuqori malakali mutaxassislari, turdosh oliy ta'lim muassasalarining yetakchi professor-o'qituvchi va ilmiy xodimlari, O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi tizimidagi tegishli soha olimlaridan iborat bo'ladi.

14. Yakuniy davlat attestatsiya komissiyalari tarkibi kamida 5 nafar professor-o'qituvchi va mutaxassislardan shakllantiriladi. Yakuniy davlat attestatsiyasida vasiylik kengashi, fuqarolarning o'zini-o'zi boshqarish organlari va ota-onalar vakillari jamoatchilik asosida kuzatuvchi sifatida qatnashishi mumkin.

15. Yakuniy attestatsiya sinovlari bo'yicha yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalarining tarkibi oliy ta'lim muassasasi rektori tomonidan bitiruv semestri boshlanishidan bir oy oldin tasdiqlanadi.

Zaruriyat bo'lganda attestatsiya sinovlarining biri bo'yicha bir nechta yakuniy davlat attestatsiya komissiyalari tuzilishi mumkin.

Yakuniy davlat attestatsiyasi jarayonida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Davlat test markazi vakillari ishtirok etishlari mumkin.

Oliy ta'lim muassasalarining davlat attestatsiyasidan o'tmagan yo'nalish va mutaxassisliklari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi Davlat test markazi vakillari ishtirokida o'tkaziladi.

IV. YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIVASINI O'TKAZISH TARTIBI

16. Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari boshlanishidan oldin yakuniy davlat attestatsiya komissiyasi raislari bilan oliy ta'lim muassasasi rektori shaxsan yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalarining tayyorgarlik darajasi, komissiya raislari va a'zolarining vazifalari, bitiruvchilarga qo'yilayotgan talablar, tartib-intizom to'g'risida seminar-kengash o'tkaziladi.

17. Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari yozma yoki og'zaki usulda tashkil etiladi va ushbu tartib oliy ta'lim muassasasi Ilmiy kengashi qarori asosida ta'lim muassasasi rektori tomonidan belgilanadi hamda yakuniy davlat attestatsiyasi boshlanishidan oldin oy ilgari talabalar e'tiboriga yetkaziladi. Talabalar dasturlar bilan ta'minlanadilar, ularga tayyorgarlik ko'rish va maslahatlar berish uchun zarur sharoitlar yaratiladi.

18. Ta'lim yo'nalishi (mutaxassisligi) bo'yicha fanlararo yakuniy attestatsiya sinovlariga va bitiruv malakaviy ish (magistrlik dissertatsiyasi) himoyasiga tegishli ta'lim dasturlarini to'liq tugatgan va o'quv rejasida nazarda tutilgan barcha sinovlardan muvaffaqiyatli o'tgan talabalar qo'yiladi.

O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilari tegishli ta'lim dasturlarini to'liq o'zlashtirgandan keyin yakuniy davlat attestatsiyasidan o'tishlari majburiydir.

19. Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari va bitiruv malakaviy ish (magistrlar dissertatsiyasi) himoyasi yakuniy davlat attestatsiya komissiyalarining ochiq majlislarida, a'zolarining kamida uchdan ikki qismi ishtirok etgan holda o'tkaziladi.

Yakuniy davlat attestatsiyasiga kiritilgan barcha turdagi attestatsiya sinovlari bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi talabalar bilimini nazorat qilish va baholashning reyting tizimiga muvofiq aniqlanadi hamda yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyasining majlis bayoni belgilangan tartibda rasmiylashtirilgandan so'ng shu kunning o'zida e'lon qilinadi.

20. Yakuniy davlat attestatsiya komissiyasi bitiruvchilarning yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari natijalari asosida ularga ta'lim yo'nalishi (mutaxassisligi) bo'yicha bakalavr (magistr) darajasi berish haqida qaror qabul qilinadi.

Yakuniy davlat attestatsiya komissiyalarining qarorlari ochiq ovoz berish yo'li bilan, majlisda ishtirok etuvchilarning ko'pchilik ovozi bilan qabul qilinadi. Ovozlar teng bo'lgan holda, raisning ovozi hal qiluvchi hisoblanadi.

21. Oliy ta'lim muassasasi bitiruvchisi yakuniy davlat attestatsiyasi tarkibiga kiritilgan attestatsiya sinovlarining barcha turlaridan muvaffaqiyatli o'tgandan so'ng unga muvofiq daraja va oliy ma'lumot o'g'risidagi diplom beriladi.

22. O'quv dasturlarini o'zlashtirishda katta yutuqlarga erishgan va o'quv rejasidagi barcha fanlarning kamida 3/4 qismi bo'yicha 86 ball va undan yuqori o'zlashtirish ko'rsatkichlariga erishgan (boshqa fanlar bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi 71 ball dan kam bo'lmagan), shuningdek yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlarining har biri bo'yicha kamida 86 ball o'zlashtirish ko'rsatkichlariga ega bo'lgan bakalavrlar bitiruvchisiga "imtiyozli" diplom beriladi.

23. Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlaridan (yoki attestatsiya sinovlari turlaridan biri bo'yicha) o'tolmagan talaba uch yil ichida yakuniy davlat attestatsiyasiga (o'tolmagan attestatsiya sinovlarining har bir turi bo'yicha bir marta) qaytadan kiritiladi.

Muddatli harbiy xizmatda bo'lish va 3 yoshga to'lmagan bola parvarishi bo'yicha ta'vil ko'rsatilgan 3 yillik muddatga kirmaydi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovidan ikkinchi marta ham o'ta olmagan talabalar masalasi ularning arizasiga muvofiq Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan ko'rib chiqiladi.

24. Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlaridan (yoki attestatsiya sinovlari turlaridan biri bo'yicha) qayta o'ta olmagan talabaga akademik ma'lumotnoma beriladi va u o'rnatilgan tartibda, to'lov-kontrakt asosida tegishli kursga o'qish uchun qayta tiklanishi mumkin.

25. Ayrim fan (yoki fanlararo sinovlar) bo'yicha yakuniy davlat attestatsiyasi sinovidagi qoniqsiz ko'rsatkich (55 ball dan kam) talabani boshqa fanlar (yoki fanlararo sinovlar) bo'yicha attestatsiya sinovlaridan o'tish huquqidan mahrum etmaydi.

26. Uzrli sabab bilan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlariga kelmagan talabalar rektorining buyrug'i bilan yakuniy davlat attestatsiya komissiyasining ishi yakunlanishiga qadar boshqa muddatlarda o'tkaziladigan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlariga kiritilishi mumkin.

27. Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlarida olgan bahosiga e'tiroz bildirgan bitiruvchilarning arizalarini ko'rib chiqish uchun rektor buyrug'i bilan apellyatsiya komissiyasi tuziladi.

28. Yakuniy davlat attestatsiyasi jarayonida qo'yilgan bahodan norozi bo'lgan bitiruvchilar yakuniy davlat attestatsiyasi baholari e'lon qilingan kundan e'tiboran uch kun muddat ichida apellyatsiya komissiyasiga murojaat qilish huquqiga egadirlar.

29. Apellyatsiya komissiyasi o'z xulosasini bitiruvchiga bir kun muddat ichida ma'lum qilishi lozim.

30. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyasining ishi bo'yicha yillik hisobot oliy ta'lim muassasasi ilmiy kengashida ko'rib chiqiladi. Mazkur ilmiy kengashga yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalari raislari taklif qilinadi.

31. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyasining hisoboti yakuniy attestatsiya sinovlari tugaganidan so'ng bir oy muddatda O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi hamda tasarrufida oliy ta'lim muassasalari bo'lgan tegishli vazirlik, idoralarga taqdim etiladi.

V. YAKUNIY QOIDALAR

32. Mazkur Nizomda belgilangan qoidalar bo'yicha nizolar qonun hujjatlariga muvofiq hal qilinadi.

O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2009-y., 23-son, 267-moddalari; 2015-y., 44-son, 571-moddalari.

"Maktabgacha pedagogika" fanidan Davlat attestatsiya sinovi uchun Dastur

O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

Ushbu fan jamiyatning negizi, uning tarkibiy qismlari, qonunlar va kategoriyalar, jarayonlar mohiyati, tizimlar kabi masalalarni qamrab oladi. Pedagogik jarayonda markaziy o'rinni egallaydi. Shu bilan bir qatorda

mutaxassislik bo'yicha fanlarni jumladan O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi qonun "Ilk qadam" davlat o'quv dasturini, Davlat ta'lim standartlari va kerakli me'yoriy hujjatlarni puxta egallashga yordam beradi. "Maktabgacha pedagogika" fanining o'rmi juda kattadir. Maktabgacha pedagogika fani bo'lajak tarbiyachilarni amaliy faoliyatga tayyorlash bilan birga ularda yuksak kasbiy faoliyat malakalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Ushbu fan asosiy umumkasbiy fan bo'lganligi sababli Respublikadagi MTTlarga yuksak salohiyatga ega bo'lgan mutaxassislarni yetkazib beradi.

O'quv fanining maqsad va vazifasi

Fanni o'qitishdan maqsad - bo'lajak tarbiyachilarni ta'lim-tarbiya qonuniyatlari bilan yaqindan tanishtirish. Shuningdek, u maktabgacha ta'limga qo'yilgan Davlat talabari, tamoyillari, mazmuni va tarbiyachining shakllantirishni pedagogik asoslarini o'rgatishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabari nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. **Talaba:**

- maktabgacha pedagogika fani, uning asosiy tushunchalari to'g'risida **tasavvurga ega bo'lish**;
- maktabgacha pedagogika fanining nazariy asoslari, qonunlari, tushunchalari va xususiyatlarini **bilish va ulardan foydalana olish**;
- talaba maktabgacha pedagogika fani muammolari bo'yicha yechimlar qabul qilish **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak**.

Bakalavr:

- maktabgacha ta'limning tarixi;
- maktabgacha pedagogikaning rivojlanish bosqichlari;
- davlatga qarashli va qarashli bo'lmagan maktabgacha ta'lim muassasalari;
- maktabgacha ta'limning ta'lim tizimida turgan o'rmi;
- maktabgacha ta'lim bo'yicha kasbiy faoliyatining umumiy tamoyillari;
- maktabgacha yoshdagi bolaning har tomonlama rivojlanish konsepsiyasi;
- maktabgacha pedagogikaning rivojlanish tamoyillari
- bolalarni oilaga, maktabgacha ta'lim muassasalariga va ijtimoiy jamiyatga moslashtirish:
- bolaning jismoniy rivojlanish ko'rsatkichlari;
- bolaning shaxsiy pedagogik-psixologik rivojlanish ko'rsatkichlari;
- intellektual, aqliy rivojlanish ko'rsatkichlari;
- bola shaxsini maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasiga qo'yiladigan davlat talablariga muvofiq sog'lom va yetuk, maktabda o'qishga tayyorlangan tarzda shakllantirish;
- bolaning maktabga tayyorgarlik darajasi qo'yiladigan minimal talablar;
- oiladagi rivojlantiruvchi va tarbiyalovchi muhit;

bolaning maktab ta'limiga umumiy va maxsus tayyorgarligi **bilimga**:

- maktabgacha ta'limning asosiy tamoyillari;
- maktabgacha pedagogika fan sifatida;
- maktabgacha pedagogika ob'ekti, predmeti, funksiyalari;
- maktabgacha pedagogikaga qo'yiladigan asosiy talablar;
- maktabgacha pedagogikaning mazmuni, ilmiy-tadqiqot metodlari;
- maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishning falsafiy asoslari;
- maktabgacha yoshdagi bolalarni ijtimoiy faoliyatga yo'naltirish;
- maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berish va rivojlantirish maqsadiga pedagogikaning asosiy funksiyasi;
- maktabgacha yoshdagi bolalarga aqliy, axloqiy va jismoniy tarbiya berish;
- maktabgacha yoshdagi bolalarni nuqni o'stirish va o'zga tilga o'rgatish;
- maktabgacha yoshdagi bolalarga huquqiy, iqtisodiy va estetik tarbiyalash;
- maktabgacha ta'limning uzviyigi va uzluksizligi;
- bola maktabgacha tarbiyaning - ob'ekti, rivojlanish va tarbiya - sub'ekti;
- bola va sotsium;
- maktabgacha ta'lim muassasalari, maktab, oila va mahalla tarbiya jarayonini tashkil etish shart-sharoitlarini
- bolani maktab ta'limiga tayyorlashga ta'sir etuvchi omillar;
- bolani maktabga tayyorlashda maktabgacha ta'lim muassasasi, maktab va oilaning hamkorligi;
- maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni maktab ta'limiga moslashtirish metod, vosita va usullarni **ko'nikma**;
- maktabgacha pedagogikaning nazariy va amaliy bilimlarini egallash;
- ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berish mazmuni va texnologiyalarini egallash;
- zamonaviy va chet el maktabgacha ta'lim tizimi haqida bilimga ega bo'lish;
- maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishida va ta'lim-tarbiya berishda zamonaviy va chet el maktabgacha ta'lim tizimidan foydalana olish
- maktabgacha yoshdagi bolalarni o'yin va o'yinchoqlar orqali rivojlantiruvchi muhit yaratish;
- bolani intellektual zukko bo'lishini ta'minlash;
- bolani aqliy, axloqiy va jismoniy rivojlanishga yo'naltirish;
- maktabgacha yoshdagi bola maktab ta'limiga tayyorlash;
- maktabgacha ta'lim muassasalarining bola xavfsizligini ta'minlashdagi majburiyatlari;
- bolani maktabgacha ta'lim muassasalarida sog'lomlashtirish;
- bolaning maktab ta'limiga tayyorgarligini aniqlash va tahlil qilish usullari;
- bolani maktabga tayyorlash metodi va usullari;
- maktabgacha ta'lim muassasalarida bolani maktabga tayyorligini aniqlash **malakasiga ega bo'lishi kerak**.

Asosiy nazariy qism

- 1. Maktabgacha pedagogikaning umumiy asoslari.**
O'zbekistonda maktabgacha ta'limning vujudga kelishi va taraqqiyot bosqichlari.
Maktabgacha pedagogikaning obyekti, predmeti, maqsad va vazifalari.
- 2. Murabbiylik va tarbiyachilik kasbi va uning jamiyatda tutgan o'rni**
Hozirgi jamiyatda murabbiy tarbiyachilarga qo'yilgan talab va vazifalari.
Maktabgacha ta'lim muassasasi tarbiyachisining asosiy vazifalari va uning shaxsiga qo'yiladigan talablar.
- 3. Tarbiya yaxlit pedagogik jarayon sifatida**
Tarbiya jarayoni tarbiyachi va tarbiyalanuvchilar o'rtasida tashkil etiluvchi hamda aniq maqsadga yo'naltirilgan hamkorlik jarayon.
Tarbiya jarayonini tashkil etishga doir zamonaviy yondoshuvlar va ularning o'ziga xosliklari.
- 4. Maktabgacha ta'lim muassasasi xujjatlari.**
Yillik, oylik istiqbol rejalalar.
Mudira, uslubchi, tarbiyachi va pedagogic jamoa yuritadigan hujjatlar
- 5. Maktabgacha pedagogikaning asosiy kategoriyalari.**
Maktabgacha pedagogikaning ilmiy-tadqiqot metodlari.
Pedagogik ilmiy tadqiqotlarni amalga oshirish shartlari.
- 6. MTM da yosh guruhlari**
Iлк yosh guruh (2-3 yoshli bolalar)ning rivojlanish xususiyatlari.
Kichik guruh (3-4 yoshli bolalar)ning rivojlanish xususiyatlari.
O'rta guruh (4-5 yosh bolalar)ning rivojlanish xususiyatlari.
Katta guruh (5-6 yosh bolalar)ning rivojlanish xususiyatlari.
Maktabga tayyorlov guruhi (6-7 yosh bolalar)ning rivojlanish xususiyatlari
- 7. Tarbiya turlari**
Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy tarbiyasi, Aqliy tarbiya, Sensor tarbiya, Axloqiy tarbiya, Mehnat tarbiyasi. Estetik tarbiya., Huquqiy tarbiya, Ekologik tarbiya.
- 8. Bolalarni tarbiyalashda oilaning o'rni.**
Oilada aqliy, axloqiy, jismoniy, estetik tarbiya berish mazmuni;ota-onaning bola shaxsini tarbiyalashdagi o'rni;oilada ta'lim-tarbiya berish an'analari.
- 9. Maktabga tayyor bolalarga qo'yiladigan davlat talablari.Bolalarni maktab ta'limiga tayyorgarligi.**
Maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasiga qo'yiladigan davlat talablariga muvofiq sog'lom va yetuk, maktabda o'qishga tayyorlangan tarzda shakllantirish; bolaning maktabga tayyorgarlik darajasi qo'yiladigan minimal

talablar;bolaning jismoniy rivojlanish ko'rsatkichlari;bolaning shaxsiy pedagogik-psixologik rivojlanish ko'rsatkichlari; intellektual, aqliy rivojlanish ko'rsatkichlari;bolaning maktab ta'limiga umumiy va maxsus tayyorgarligi;bolani maktab ta'limiga tayyorlashga ta'sir etuvchi omillar;

10. Tarbiya va o'qitish jarayonlarining birligi va o'zaro aloqasini amalga oshirish va tarbiya vositasida bolalarni rivojlantirish.

Tarbiyaning jilimoiy hodisa va pedagogik jarayon sifatida shaxs kamolotiga tasiri.

Ta'lim va tarbiya birligi, ularning uzluksizligi

11. Maktabgacha pedagogika tarixi.

Tarbiyalash jarayonining vujudga kelishi, maktabgacha pedagogikaning paydo bo'lishi va rivojlanishi. maktabgacha pedagogikaning yurtimizda rivojlanishi

12. O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim muassasalari tizimi

Maktabgacha ta'lim muassasalari tizimi

tashkil etishning zamonaviy usullari, uslublari, mudira va uslubchi tomonidan ta'lim-tarbiyaviy va metodik ishlarni tashkil etish tamoyillari

13. Nodavlat maktabgacha ta'lim muassasalarini tashkil etish tamoyillari va rahbarlik usullari

Nodavlat maktabgacha ta'lim muassasalarini tashkil etish, Nodavlat maktabgacha ta'lim muassasalarini boshqarish, Nodavlat maktabgacha ta'lim muassasalarining o'ziga xosliklari

14. Maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasiga qo'yiladigan Davlat talablariga muvofiq sog'lom va yetuk, maktabda o'qishga tayyorlangan tarzda shakllantirish.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishi va ta'lim tarbiyasi, maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari, maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari asosida bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash

15. Bolani maktab ta'limiga tayyorlashga ta'sir etuvchi omillar.

Bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda oila, maktab va MTM hamkorligi, bolaning rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar

16. Bolaning maktab ta'limiga tayyorgarligini aniqlash va taxli qilish usullari.

Bolani maktab ta'limiga tayyorligini turli pedagogic va psixologik usullar, metodlar orqali aniqlash

17. Oilada bolani maktabga tayyorlash metodi.

Bolani oilada sog'lomlashtirish, oilada bolalarning insoniylik tuygularini tarbiyalash, oilada bolani maktabga tayyorlash metodi va usullari.

18. Bolaning maktabda ta'lim olishga tayyorligini tashxislash usullari.

Maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasiga qo'yiladigan Davlat talablari va Maktabga tayyor bolalarga qo'yiladigan davlat talablari ga muvofiq bolalarni maktab ta'limiga tayyorligini tashxislash

19. O'yinning bolalar faoliyatining asosiy turi sifatidagi o'ziga xosligi.

O'yin- bola faoliyatining asosiy turi sifatida o'rganish, o'yin turlari ularning bota ta'lim-tarbiyasidagi roli

20. Maktabgacha ta'lim muassasasi va ota-onalar o'rtasida olib boriladigan ishlarining mazmun va mohiyati.

Maktabgacha tarbiya muassasalarining oila bilan ishlash shart-sharoitlari. Oila bilan ishlashda yakka va jamoatchilik bilan ishlash. Ota-onalar yig'ilishlarini tashkil qilish va o'tkazish metodikasi. Ota-onalar bilan ishlashni rejalashtirish va hisobga olish.

"Bolalar nutqini o'stirish nazariyasi va texnologiyalari" fanidan Davlat attestatsiya sinovi uchun Dastur

O'quv fanining dolzarbligini va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

Ushbu fan jamiyatning negizi, uning tarkibiy qismlari, qonunlar va kategoriyalar, jarayonlar mohiyati, tizimlar kabi masalalarni qamrab oladi. Pedagogik jarayonda markaziy o'rinni egallaydi. Shu bilan bir qatorda mutaxassislik bo'yicha fanlarni jumladan «Ta'lim to'g'risida»gi Qonun, «Ilk Qadam» tayanch dasturini, Davlat ta'lim standartlarini va kerakli me'yoriy hujjatlarni puxta egallashga yordam beradi. Har bir inson rivojlanishida, boshqa kishilar bilan mulqot qila olishida mulq asosiy omil hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimida o'z fikrini ta'sirchan etkazishda tushunarli, mantiqiy, aniq, ravon mulqqa ega bo'lgan kadrlarni tayyorlash kabi masalalar dolzarb bo'lib kelmoqda. Ushbu kursni o'rganish jarayonida talabalar bolalarda mulqni rivojlantirish uslubiyatining nazariy asoslarini, bolalarni ona tilga o'rgatishning psixolingvistik, lingvovodaktik asoslarini o'zlashtiradilar.

O'quv fanining maqsad va vazifalari

Fanni o'qitishdan maqsad - Maktabgacha yoshdagi bolalarda og'zaki mulqni rivojlantirish tamoyillari, unga qo'yilgan talablar, usullari, shakllari, mulqni rivojlantirish muammolari, o'z fikrini ta'sirchan yetkazish, tushunarli, mantiqiy, aniq, ravon mulqqa ega bo'lishi, barkamol avlod tarbiyasida mulqni to'g'ri shakllantirish yo'llari va ish samaradorligi, boshqa kishilar bilan mulqot qila olishga o'rganish masalalari haqida talabalar har tomonlama bilimlar berish.

Fanning asosiy vazifalari - Talabalarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalar mulqini o'stirishning nazariy va amaliy bilimlarini egallash bolalarning mulqni rivojlanishining psixologik xususiyatlari, maktabgacha ta'lim tashkiloti

ishining mazmuni va metodlari haqidagi bilimlarni shakllantirish. Mashe'ulolarni rejalashtirish, mashg'ulot ishlanmalarini tuzish va tahlil qilish, metodik usullari va ta'limni o'yinlar tanlash, ular bilan ishlash mazmuni va metodlarini o'rganish. Talabalar maktabgacha yoshdagi bolalarni og'zaki mulqni o'stirish va rivojlantirish ishiga tayyorlashdan iboratdir.

Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalar nazariy bilim, ko'nikma va malakalar hamda ilmiy dunyog'arashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. **Talaba:**

-mulq o'stirish va o'ziga tilga o'rganish metodikasi fani, uning asosiy tushunchalari to'g'risida *tasavvurga ega bo'lish*;

-maktabgacha yoshdagi bolalarda turli yosh bosqichlaridagi mulq rivojini *bilish va ulardan foydalana olish*;

-talaba mulq o'stirish va o'ziga tilga o'rganish metodikasi fani muammolari bo'yicha echimlar qabul qilish *ko'nikmalariga ega bo'lish*.

1-Mavzu: Bolalarni mulqini o'stirish nazariyasi va texnologiyalari fanining ilmiy-nazariy asoslari.

Bolalarni mulqini o'stirish fanining maqsad va vazifalari. Maktabgacha yoshdagi bolalar mulqini rivojlantirishning ilmiy-shart-sharoitlari Sharq va g'arb mutafakkirlarining yosh avlodni tarbiyalashga oid qarashlari. "Ilk qadam" davlat dasturida mulq o'stirish mazmuni. Bolalar mulqini rivojlantirishning tashkiliy pedagogik va metodik ishlari.

2-Mavzu: Maktabgacha kichik, o'rta va katta yoshdagi bolalar mulqini o'stirishning metodlari va vositalari.

Maktabgacha kichik yoshdagi bolalar mulqini o'stirish vazifalari, Maktabgacha kichik yoshdagi bolalar mulqini o'stirishning metodik masalalari, Maktabgacha o'rta guruh yoshdagi bolalar mulqini o'stirish vazifalari, Maktabgacha o'rta guruh yoshdagi bolalar mulqini o'stirishning metodik masalalari. Maktabgacha katta yoshdagi bolalar bilan mulqot. Maktabgacha katta yoshdagi bolalar uchun rivojlantiruvchi markazlarda ishlash usullari.

3-Mavzu: Ravon mulqni rivojlantirish.

Ravon mulq tushunchasi va uni rivojlantirish vazifalari. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni ravon mulqqa o'rganish.

4-mavzu: Bolalarning ijtimoiy va shaxs sifatida shakllanishida dialogik va monologik mulqning ahamiyati.

Dialogik va monologik mulqni shakllantirish usullari. Dialogik va monologik mulqni rivojlantirishga doir markazlarda ishlash yo'llari.

5-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan lug'at ishini olib borishning nazariy asoslari.

Lug'at ishining vazifalari va mazmuni. Lug'at ishining asosiy usullari. Lug'atni boyitish va foydalanish. Bolalar lug'atiga yangi so'zlarni kiritish. Bolalar lug'atni boyitishda ta'limiy o'yinlarni tanlash, o'tkazish va taqtil qilish.

6-mavzu: Bolalar lug'atni boyitishda ta'limiy o'yinlar.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'limiy o'yinlar va ularning ahamiyati. Lug'atni boyitish uchun yordam beradigan ta'limiy o'yinlarning turlari, ko'rgazma materiallar bilan o'yinadigan ta'limiy o'yinlar, ularning mazmuni. Bolalar lug'atni boyitishda ta'limiy o'yinlarni tanlash o'tkazish va taqtil qilish.

7-mavzu: Tovushlarning to'rt talaffuzi yuldasidan olib boriladigan ishlar mazmuni

Nutqning tovush madaniyatini tarbiyalash. Bolalarni to'g'ri talaffuzga o'rgatishning mazmuni va mohiyati. Bolalarni to'g'ri talaffuzga o'rgatish. Talaffuzga o'rgatishning asosiy bosqichlari. Bolalarni to'g'ri talaffuzga o'rgatish asosiy vazifalari. Tovush bosil qilishda ishtirok etadigan turli organlarning ahamiyati.

8-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi bola nutqning grammatik to'g'rliligini shakllantirish metodikasi.

Nutqning grammatik qurilishni shakllantirish metodikasi. Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqning grammatik qurilishni shakllantirish mazmuni. Grammatik ko'nikmalarni shakllantirish usullari va yo'llari.

9-Mavzu: Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida aqliy tarbiya berish texnologiyalari.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida aqliy tarbiya berish vazifalari. Bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda aqliy tarbiyaning roli.

10-Mavzu: Subhat turlari va uning mazmuni.

Subhat turlari. Subhat tarkibi. Subhatga tarbiyachining tayyorlanishi va o'tkazishi. Subhatda asosiy o'rgatish usullari orqali savollar berish. Suratlar orkali subhatlar o'tkazish usullari.

11-Mavzu: Hikoya qilib berish turlari va metodlari.

Bolalarni hikoya qilishga o'rgatish usullari. O'yinchoq va predmetlarga qarab hikoya qilishga o'rgatish. Turli yosh guruhlarda bolalarni o'yinchoqlarga qarab hikoya tuzishga o'rgatish usullari. Bola tarbiyasida milliy o'yinchoq va qo'g'irchoqlarning roli.

12-mavzu: O'yinchoq va predmetlarga qarab hikoya qilishga o'rgatish.

O'yinchoq va predmetlarga qarab hikoya qilishni o'rgatish. Turli yosh guruhlarda bolalarni o'yinchoqlarga qarab hikoya tuzishga o'rgatish usullari. Bola tarbiyasida milliy o'yinchoq va qo'g'irchoqlarning roli. O'yinchoqlarga qarab hikoya tuzishga o'rgatish usullari.

13-Mavzu Badiiy asarni sahnalashtirish turlari va uni qo'yib ko'rsatish metodlari.

Badiiy asarni sahnalashtirishning o'ziga xos xususiyatlari. Sahnalashtirilgan o'yinlar. Badiiy asarni sahnalashtirib ko'rsatish usullari.

14-Mavzu: Bolalarni erak kitoblar bilan tanishtirish texnologiyalari.

Ta'lim tashkilotlarida bolalarni kitobga mehr uyg'otish. Eraq kitoblar orqali bolalarni intellektual axloqini shakllantirish.

15-Mavzu: Tevarak-atrof bilan tanishtirish jarayonida bolalar nutqini rivojlantirish texnologiyalari.

Tevarak-atrof bilan tanishtirish jarayonida bolalar nutqini rivojlantirish usullari. Tevarak-atrof bilan tanishtirish jarayonida bolalar nutqini rivojlantirish masalalari.

16-Mavzu: Bolalarni savodga o'rgatish texnologiyalari.

Bolalarni o'qishga, yozishga bo'lgan qiziqishlarini uyg'otish mazmuni. Bolalarni turli faoliyat yo'nalishlarida savodga o'rgatishga tayyorlash. Bolalarda yozish, o'qish ko'nikmalarini shakllantirish. Maktabgacha tayyorlov guruh bolalarni savodga o'rgatishda multimedia texnologiyasidan foydalanish usullari.

17-Mavzu: Tarbiyaichi nutqiga qo'yiladigan pedagogik talablar.

Tarbiyaichi nutqi bolalar nutqini to'g'ri rivojlantirish uchun namuna sifatidagi ahamiyati va bilimlar manbai, tarbiya vositasi ekanligi. Tarbiyaichi o'z nutqini takomillashtirish ustida ishlashning zarurligi. Tarbiyachining nutq madaniyati va kommunikativ mahorati. Tarbiyaichi nutqining ta'sirchanligi va ifodaliligi.

18-Mavzu. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari va oilada nutq o'stirish bo'yicha metodik ishlar

Matabgacha tarbiya tashkilotlari va oilada metodik ishlar olib borish. Maktabgacha ta'lim tashkilotining ota-onalar bilan hamkorlikdagi ishining mazmuni, shakl va usullari.

19-Mavzu. Bolalarni maktabga tayyorlashda ota-onalarning o'rni.

Bolalarning nutq madaniyatini o'sishida oilaning o'rni. Ota-onalar va maktabgacha ta'lim tashkilotlar hamkorligi to'g'risidagi bilimlarni shakllantirish.

20-Mavzu: Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedia texnologiyalaridan foydalanish.

Multimedia texnologiyalaridan foydalanish metodikasi. Media ta'limning asosiy mazmuni. Maktabgacha tayyorlov guruh bolalarni savodga o'rgatishda multimedia texnologiyasidan foydalanish metodlari. Maktabgacha tayyorlov guruh bolalarni savodga o'rgatishda multimedia texnologiyalarini ta'dbiq etish.

“Matematik tasavvurlarni shakllantirish” fanidan Davlat attestatsiya sinovi uchun Dastur

O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

Mustaqil respublikamizda yuz berayotgan siyosiy, iqtisodiy, ilmiy-texnikaviy va madaniy o'zgarishlar. Xalq ta'limi tizimida ham o'z aksini topmoqda. O'zbekistonda uzluksiz ta'lim-tarbiya tizimini takomillashtirish, shu asosda ta'lim sifatini jahon andozalari darajasiga etkazish ta'lim sistemasining eng dolzarb vazifasiga aylandi. Mazkur dastur maktabgacha ta'lim yo'nalishida o'qitiladigan Maktabgacha ta'limda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi fanidan tuzildi.

O'quv fanining maqsad va vazifasi

Fanni o'qitishdan maqsad – elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi predmeti rivojlanishi qonuniyatlarini va maktabgacha ta'lim muassasasidagi maqsadga qaratilgan ta'lim jarayonida bolani talabga to'liq javob beradigan darajada matematik rivojlanishni ta'minlovchi pedagogik sharoitni o'rganish.

Fanning asosiy vazifalari:

1. Talabalarda maktabgacha tarbiya muassasalarida matematika elementlariga o'rgatishning nazariy asoslari, bolalarning matematik rivojlanishining psixologik xususiyatlari, maktabgacha ta'lim muassasasi ishining mazmuni va metodlari haqidagi bilimlarni shakllantirish.

2. Talabalarda maktabgacha ta'lim muassasasida matematika elementlariga o'rgatish jarayonini tashkil qilish, mashg'ulotlarni rejalashtirish, mashg'ulot ishlarni tuzish va taxlil qilish, metodik usullari va ta'limiy o'yinlar tanlash, ular bilan ishlash mazmuni va metodlarini tahlil qilishning kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirishni ta'minlash.

3. Talabalarni maktab va oila bilan hamkorlik aloqalarini o'rnatishga o'rgatish. Talabalar ushbu kurs bo'yicha maktabgacha tarbiya kollejida ishlash mazmuni va shakllari bilan tanishtirish.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirishning vazifalari (ta'limiy tarbiyaviy). O'qitish mazmuni va yo'llarining umumiy tavsifi bilan qurallantirish.

–elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish nazariyasi va metodikasini o'zlashtirgandan so'ng- fanning maqsad va vazifalari uning mazmuni shakl va usullari, maktabgacha yoshdagi bolalarni yosh xususiyatlarini xisobga olgan holda ta'limni tizimli ravishda tashkil etish va zamonaviy ta'lim usullaridan foydalanish **bilimga**.

–asosiy matematik tushunchalarni, elementar matematik tushunchalarni shakllantirishning shakl va metodlari, maktabgacha ta'lim muassasasi va maktab xamkorligidagi ishlarni, turli ta'lim muassasalarida turli sharoitda pedagogik jarayonni o'ziga xos xususiyatlari va mazmunini tashkil etishni **ko'nikma**;

–ta'lim jarayonini rejalashtirish, uning natijalarini taxlil qilish va baholash. Har kungi ta'lim va tarbiyaviy ishini dastur asosida tashkil etish, pedagogik

diagnostik ishini tashkillashtirish. Bolalarni matematik jixatdan bilim olishlari uchun shart- sharoit yaratish **malakasiga ega bo'lishi** kerak.

III. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

1-modul. Matematik tasavvurlarni shakllantirish nazariyasi va metodikasining nazariy asoslari.

1-mavzu: Matematik tasavvurlarni shakllantirish nazariyasi va metodikasining maqsad va vazifalari.

Matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi nazariyasining tarixi, xozirgi xolati va zamonaviyligi.

2-mavzu: To'plam haqida tushuncha

To'plamning har akeristik xususiyatlari. Universal to'plam. Munosabatlarning xususiyatlari. Ekvivalentlik munosabati. Tartib munosabatlari.

3-mavzu: Sharq matematik olimlarining asarlarida arifmetikaning rivojlanishi haqida.

Muxammad ibn Muso-al Xorazmiy, Umar Xayyom, Nasriddin Tusiy, Jamshid qiyosiddin al-Koshiy. Ulug'bek asarlarida arifmetikaning rivojlanishi haqida dastlabki ma'lumotlar. Psixologik – pedagogik adabiyotlarda matematik tasavvurlarni rivojlantirish masalalari. Y.I.Tixiyeva, F.N.Blexer. Maktabgacha yoshdagi bolalarni matematika elementlariga o'rgatish.

2-modul. Matematik tasavvurlarni shakllantirish nazariyasi va metodikasining didaktik asoslari.

4-mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirishda ta'limning asosiy didaktik tamoyillari

Bollalarda matematik tasavvurlarni shakllantirishning umumiy didaktik tamoyillari. Matematik tasavvurlarni shakllantirish va rivojlantirish. Maktabgacha ta'lim muassasalarida matematik tasavvurlarni rivojlantirish ishlarni tashkil etish. MTM turli yosh guruhlari matematika mashg'ulotlarini o'lkazish metodikasi va tashkil qilish xususiyatlari.

3-modul. Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi.

5-mavzu: Hayotning uchinchi va to'rtinchi yilida bolalarda miqdoriy tasavvurlarni rivojlantirish.

Ko'plik, son, hisob, kattalik, fazo, geometrik shakl va figuralar haqidagi tasavvurlarni shakllantirish. Maktabgacha yoshda assosiy oddiy matematik qonuniyatlari haqida tshuncha.

6-mavzu: Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarning predmetlar miqdorini idrok qilish, esda olib qolishi va taqqoslashning o'ziga xos xususiyatlari.

To'plam haqidagi tasavvurlarni shakllantirishning sensor asoslari. To'plamlarning tengligi va teng emasligi haqidagi tasavvurlarni shakllantirish. O'yinlar va o'yin mashqlaridan foydalanish. miqdor haqidagi tasavvurlarni shakllantirish vazifalari «Ko'p» va «Bitta», «Ko'p» va «kam» o'rasidagi o'zaro munosabat bilan tanishtirish va butumni elementlarga ajratish.

4-modul. Bolalarda son sanog haqidagi bilimlarni shakllantirish, sanashga o'rgatish.

7-mavzu: Bolalar ongida natural sonlar qatori tizimining tarkib topishi.

Sanash va o'lchash jarayonida bolalarda butun sonlar qatori haqidagi tasavvurlarini rivojlantirish.

8-mavzu: Sanash faoliyatining rivojlanish bosqichlari

Sanash natijalari predmetlarining sifat belgilari va ularning fazoviy joylashuvi.h. Bolalarni butun predmetni teng bo'laklarga bo'lishga o'rgatish.

5-modul. Bolalarda predmetlarning o'lchami va ularni o'lchash haqidagi tasavvurlarni shakllantirish

9-mavzu: O'lchash haqida tushuncha.

O'lchamning asosiy xususiyatlari. ilk va maktabgacha yoshda bolalarning predmetlarning o'lchamini idrok qilishning o'ziga xosligi.

10-mavzu: Bolalarda shartli o'lchov yordamida turli o'lchamlarni o'lchash haqidagi tasavvurlarni shakllantirish.

Predmetlar o'lchamini idrok qilish va taqqoslash. Bolalarni shartli o'lchov birliklari bilan tanishtirish.

6-modul. Bolalarda premetlarning shakli haqidagi tasavvurlarni shakllantirish.

11-mavzu: Har bir yosh bolalarni predmetlar shakli bilan tanishtirish metodikasi.

Bolalarning predmetlar shakli va geometrik figuralarini idrok qilishning o'ziga xos xususiyatlari. Shakl haqidagi tasavvurlarni idrok qilish va shakllantirishda so'zning o'rni.

12-mavzu: Geometrik figuralarini turli belgilari bo'yicha guruhlash
Geometrik figuralarini burchaklari, tomonlari, soni bo'yicha taqqoslash; ularni o'lchash; umumlashgan tushunchalarni shakllantirish.

7-modul. Bolalarda fazoviy tasavvurlarni shakllantirish

13-mavzu: Fazo va fazoda mo'ljal olish haqida tushuncha.

Bolalarda fazoda mo'ljal olishni rivojlantirish. Idrok qilish va fazoda mo'ljal olishda so'zning o'rni.

14-mavzu: Har bir yosh guruhda fazoni idrok etishning o'ziga xos xususiyatlari.. Bolalarning tevarak atrofidagi fazoda mo'ljal olishni o'zlashtirish. Ko'rib idrok qilish va o'lchash asosida fazoni idrok etishi.

8-modul. Bolalarda vaqt tasavvurlarni shakllantirish

15-mavzu: Vaqt haqida tushuncha.

Vaqt va uning o'ziga xos xususiyatlari. Bolalarda vaqtni xis qilishni rivojlantirish

16-mavzu: Bolalarni har bir guruhda vaqtni idrok qilishi.

Faoliyatni vaqtda qobiliyatini rivojlantirish. Katta maktab yoshidagi bolalarda vaqtni his qilishni rivojlanishi

9-modul. Olti yoshli bolalar bilan matematikaga oid ishlarining mazmuni va metodikasi

17-mavzu: Arifmetik misollarni echish boshlang'ich maktabda matematika fanini o'rganishga tayyorlash

Olti yoshli bolalarga matematikani o'rgatish metodikasi. Bolalarni masalalar echishga o'rgatish Bolalarni arifmetik amallarni ifodalashga o'rgatish.

18-mavzu: Bolalarga hisoblash usulini o'rgatish.

Arifmetik masalalar echish. Masalalar ustida ishlashda metodik usullar va izchillik. Soat bilan tanishtirish metodikasi.

10-modul. Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tushunchalarni shakllantirishning zamonaviy texnologiyalari.

18-mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarni matematik rivojlantirish jarayonida mantiqiy fikrlashni loyixalash.

Matematik tafakkurni rivojlantirishda modellashirish asosiy metodlardan biri ekanligi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning matematik tafakkurini rivojlantirishda axborot texnologiyalaridan foydalanish.

11-modul. Oilada va maktabgacha ta'lim muassasalarida olib boriladigan metodik ishlarini rejalashtirish

19-mavzu: Bolalarni maktabga tayyorlik darajasiga qo'yiladigan minimal talablar. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim to'g'risidagi Qonuni nuqtai nazardan MTM sida bolalarni maktabga tayyorlashga qo'yiladigan talablar.

20-mavzu: Bolalarni maktabga tayyorlik darajasiga qo'yiladigan minimal talablar.

Matematika dasturlari mazmunidagi hamkorlik. Ish uslublaridagi hamkorlik. MTM va maktab ishida hamkorlikni tashkil qilish shakllari

12-modul. Maktabgacha ta'lim muassasalarida matematik tushunchalarni shakllantirish jarayonini tashkil etish va boshqarish.

21-mavzu: Maktabgacha ta'lim muassasalarida matematik tushunchalarni shakllantirish yuzasidan metodik ishlarining mazmuni.

Turli maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tushunchalarini shakllantirishda tuzatish ishlarini olib borish. Maktabgacha tarbiya muassasalarida matematika bo'yicha ishlarni rejalashtirish va qayd qilish.

22-mavzu: MTM muassasasi mudirasi va katta tarbiyachining o'rni. Tarbiyachilar bilim darajasini va mahoratini oshirish shakllari. Maktabgacha ta'lim muassasalarida matematik mashg'ulotlarni o'tkazishda kasbiy tayyorgarligi. Bollarning mustaqil matematik faoliyatiga raxbarlik qilish.

13-modul. Matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasini o'qitishning tashkiliy shakllari

23-mavzu: Maktabgacha tarbiya kollejida «maktabgacha yoshdagi bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi» kursini o'qitish.

Maktabgacha tarbiya kollejiida maktabgacha yoshdagi bolalarda elementar matematik tasvurlarni shakllantirish metodikasini o'qitish vazifalari va uning o'quv rejasidagi o'rni.

24-mavzu: Dars jarayonida yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish. Yangi pedagogik texnologiya turlari.

“Tasviriy faoliyatga o'rgatish nazariyasi va texnologiyalari” fanidan

Davlat attestatsiya sinovi uchun Dastur

O'quv fanining dolzarbligi va olib boriladigan tasviriy faoliyat

Maktabgacha ta'lim muassasalarida olib boriladigan tasviriy faoliyat mashg'ulotlari estetik tarbiyaning dastlabki bosqichi sifatida bolalarni aqlli rivojlantirish va ularning badiiy didini tarbiyalash, ijodkorlik qobiliyatini o'stirish, tevarak-atrofdagi va tabiatdagi go'zalliklarni ko'ra bilish, undan zavqlanish va unga nisbatan to'g'ri munosabatlarda bo'lishni, va nihoyat ijodiy qobiliyatlarini to'g'ri shakllangan bo'lishining pedagogik kafolatidir. Tasviriy faoliyat mashg'ulotlarining maqsadi bolalarda atrofdagi narsa va hodisalarga estetik munosabat bildirish, go'zalikka dahldor narsalarni yaratish (chizish, yasash)ning elementar asoslarini shakllantirishdan iborat. Ushbu dasturda maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy faoliyatni haqida tushuncha; maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy faoliyat nazariyasi va metodlari; maktabgacha yoshdagi bolalarning tasviriy faoliyati turlari va o'ziga xosligi; rasm, loy, applikatsiya, qurish-yasash orqali maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy ijodkorligini rivojlantirish; maktabgacha ta'lim muassasalarida tasviriy faoliyat mashg'ulotlarini rejalashtirish va tashkil qilish; maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy san'at asarlari bilan tanishtirish usullari; tasviriy faoliyat mashg'ulotlarida bolalarni maktabgacha yoshdagi bolalarda tasviriy qobiliyatni rivojlantirish kabi masalalar yoritilgan. Dasturda maktabgacha ta'limda tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasi fanining nazariy jihatlarini asoslab berilgan. Maktabgacha ta'limda tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasi o'quv fanini o'zlashtirish uchun zarur bo'lgan birlamchi ma'lumotlar yoritilgan.

O'quv fanining maqsadi va vazifasi

Fanning maqsadi: Bakalavrlarni maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasi, tasviriy faoliyati turlari, tasviriy faoliyat mashg'ulotlarini tashkil etish va o'tkazish metodikasi bilan tanishtirish.

Fanning vazifalari:

-maktabgacha ta'limda tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasi fanining ilmiy-pedagogik asoslarini bilishi.

- maktabgacha yoshdagi bolalarning tasviriy faoliyati turlari va o'ziga xosligini o'rganish;

- rasm, loy, applikatsiya, qurish-yasash orqali maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy ijodkorligini rivojlantirishni;

- maktabgacha ta'lim muassasalarida tasviriy faoliyat mashg'ulotlarini rejalashtirish va tashkil qilishni metodikasini.

-mashg'ulotdan tashqari vaqtlarda tasviriy faoliyatni tashkil qilishni;

-maktabgacha yoshdagi bolalarda tasviriy qobiliyatni rivojlantirishni aniqlashni.

Maktabgacha ta'limda tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasi o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida

Bakalavr: maktabgacha yoshdagi bolalarga tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasining asoslarini;

- maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy faoliyatni haqida tushuncha;

- maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy faoliyatni nazariyasi va metodlari;

- maktabgacha yoshdagi bolalarning tasviriy faoliyati turlari va o'ziga xosligi;

-rasm, loy, applikatsiya, qurish-yasash orqali maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy ijodkorligini rivojlantirish;

tasviriy ijodkorligini rivojlantirish;

-maktabgacha yoshdagi bolalar tasviriy faoliyatining turlari, tasviriy faoliyatga o'rgatish metod va usullari to'g'risida **bilimga:**

-maktabgacha ta'lim muassasalarida tasviriy faoliyat mashg'ulotlarini rejalashtirish va tashkil qilishni;

- maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy san'at asarlari bilan tanishtirish usullari;

-maktabgacha yoshdagi bolalar bilan tasviriy faoliyat mashg'ulotlarida ta'lim-tarbiyaviy ishlarni tashkil qilishni;

-mashg'ulotdan tashqari vaqtlarda tasviriy faoliyatni tashkil qilish;

-maktabgacha yoshdagi bolalarda tasviriy qobiliyatni rivojlantirishni aniqlashni bilishi **ko'nikma:**

-tasviriy faoliyat mashg'ulotlarida bolalarni maktabgacha tayyorlash;

-maktabgacha yoshdagi bolalarda tasviriy qobiliyatni rivojlantirish darajasini tashxislash usullari;

-maktabgacha ta'lim muassasalarida tasviriy faoliyat mashg'ulotlarini o'tkazish va taxlil qilish **malakasiga ega bo'lishi** kerak.

Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

1-modul. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatishning nazariy asoslari.

1-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy qobiliyati va ijodkorligini rivojlantirish.

Tasviriy qobiliyatlarni aniqlovchi tushuncha. Tasviriy qobiliyatlarni rivojlantirish bosqichlari. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy faoliyatlarining o'ziga xos xususiyatlari.

2-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama rivojlantirishda tasviriy faoliyatning ahamiyati.

Tasviriy faoliyat – estetik tarbiyaning zaruriy vositasi sifatida. Bolalarni har tomonlana rivojlantirishda tasviriy faoliyatning ahamiyati. Tasviriy faoliyat badiiy madaniyat shakllanishining asosi.

3-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy qobiliyati va ijodkorligini rivojlantirish.

Tasviriy qobiliyatlarni aniqlovchi tushuncha. Tasviriy qobiliyatlarni rivojlantirish bosqichlari. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy faoliyatlarining o'ziga xos xususiyatlari.

4-mavzu. Tarbiyachining bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayonidagi o'рни. Zamonaviy pedagogning imidji. Tarbiyachining tasviriy faoliyat mashg'ulotlaridagi pedagogik va kasbiy maxorati. Tarbiyachining tasviriy faoliyat mashg'ulotlarini tashkil qilishdagi kompetentligi.

2-modul. Maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlana rivojlantirishda tasviriy faoliyat turlari

5-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlana rivojlantirishda tasviriy faoliyat turlari va uning ahamiyati.

Tasviriy faoliyat turlari. Bolalarni har tomonlana rivojlantirishda tasviriy faoliyatning ahamiyati.

6-mavzu. Tasviriy faoliyatga o'rgatishning maqsadi va dastur tamoyillari.

Tasviriy faoliyatga o'rgatishning maqsadi. Dastur tamoyillari.

Tevarak atrofdi tasvirlash asosida bolalarning tasviriy faoliyati.

7-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarda tasviriy faoliyat jarayonidagi idrokni rivojlanishi.

Bolalar tasviriy faoliyatida idrok qilishning rivojlanishi. Predmetlarni kuzatish metodlari. Bolalarni idrok qilishiga raxbarlik.

3-modul. Tasviriy faoliyatga o'rgatishning metodlari.

8-mavzu. Tasviriy faoliyatga o'rgatishning metod va usullari.

O'rgatishning ko'rgazmali metod va usullari. O'rgatishning og'zaki metod va usullari. O'yin orqali o'rgatish usullari.

9-mavzu. Tasviriy faoliyat mashg'ulotlarini tashkil qilish.

Tasviriy faoliyat mashg'ulot turlari. Mashg'ulotlarni tashkil qilish.

Mashg'ulotdan tashqi vaqtlarda tasviriy faoliyat.

4-modul. Maktabgacha ta'lim muassasalarida rasm, loy, applikatsiya, qurish-yasash mashg'ulotlari.

10-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarni rasm chizishga o'rgatish.

Predmetli rasm. Mazmunli rasm. Dekorativ rasm. MTMning turli yosh guruhlarida rasm chizishga o'rgatish metodlari.

11-mavzu. Maktabgacha ta'lim muassasalarida loy mashg'ulotlari.

Xaykallaroshlik va uning xususiyatlari. Loy ishi uchun ashyo va jixozlar.

Loy va plastilindan o'yinchoqlar yasashning sensor asoslari. Loy va plastilindan o'yinchoqlar yasash mashg'ulotlarida bolalar ijodkorligini rivojlantirish. MTMning turli yosh guruhlarida bolalarni loy ishiga o'rgatish metodlari.

12-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarni applikatsiya ishlariga o'rgatish.

Applikatsiya – amaliy san'at turi sifatida. MTMda applikatsiya turlari.

Applikatsiya ishlari uchun ashyo va jixozlar. Applikatsiyaga o'rgatishning vazifalari. MTMning turli yosh guruhlarida applikatsiyaga o'rgatish metodlari.

13-mavzu. Maktabgacha ta'lim muassasalarida qurish-yasash.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni qurish-yasash faoliyatining o'ziga xosligi.

MTMda qurish-yasash turlari. Bola shaxsini shakllanishda qurish-yasashning ahamiyati. MTMda qurish-yasash mashg'ulotlari uchun ashyo va jixozlar. MTMning turli yosh guruhlarida qurish-yasashga o'rgatish metodlari.

5-modul. Mashg'ulotdan tashqari vaqtlarda tasviriy faoliyatni tashkil qilish

14-mavzu. Turli yoshdagi bolalar guruhida tasviriy faoliyatni tashkil qilish.

Turli yoshdagi bolalar guruhida tasviriy faoliyat mashg'ulotlarini tashkil qilish. Turli yoshdagi bolalar guruhida tasviriy faoliyat mashg'ulotlarini tashkil qilish metodlari.

15-mavzu. Mashg'ulotdan tashqari vaqtlarda tasviriy faoliyatni tashkil qilish.

Mustaqil tasviriy faoliyatning mazmuni. Mustaqil tasviriy faoliyatga raxbarlik qilish.

1-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy san'at asarlari bilan tanishtirish

Maktabgacha katta yoshdagi bolalarni tasviriy san'at asarlari bilan tanishtirish usullari.

16-mavzu. MTMda tasviriy faoliyatning boshqa faoliyat turlari va mashg'ulotlar bilan bog'liqligi.

Tasviriy faoliyat – MTMda bolalar bilan olib boriladigan ta'lim-tarbiyaviy ishning bir qismi sifatida. Rasm, loy, applikatsiya va qurish – yasash ishlarining o'yin bilan bog'liqligi. Rasm, loy, applikatsiya va qurish – yasash ishlarining boshqa mashg'ulotlar va faoliyat turlari bilan bog'liqligi.

17-mavzu. Maktabgacha ta'lim muassasalarida tasviriy faoliyat mashg'ulotlari jihozlariga qo'yilgan talablar. Maktabgacha ta'lim muassasalarida tasviriy faoliyat mashg'ulotlari jihozlari. Tasviriy faoliyat mashg'ulotlari jihozlariga qo'yilgan talablar.

6-MODUL. MAKTABGACHA YOSHDAKI BOLALARNI TASVIRIY QOBILİYATLARINI, IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISH

8-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy qobiliyatlarini, ijodkorligini rivojlantirish monitoringini olib borish

Maktabgacha ta'lim muassasalarida tasviriy qobiliyatlarini, ijodkorligini rivojlantirish bo'yicha ishini tashkil etishga ma'sul bo'lgan shaxslar. Mudira, uslubchi, tarbiyachi faoliyati. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy qobiliyatlarini, ijodkorligini rivojlantirish monitoringini olib borish.

19-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy qobiliyatlarini, ijodkorligini rivojlanganlik darajasini aniqlash.

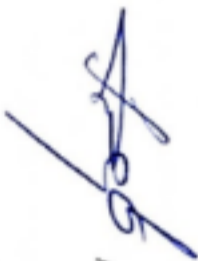
Maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy qobiliyatlarini rivojlantirish. Maktabgacha yoshdagi bolalarni ijodkorligini rivojlanganlik darajasini aniqlovchi testlar.

BAHOLASH MEZONI

<p>Yozma ish Yozma ish chun 4 tadan avol tuziladi va har bir savolga "0" ball dan "25" ballgacha baholalanadi.</p>	<p>20-25- ball</p>	<p>Talaba berilgan yozma ishdagi 4 ta savolning har birini mohiyatini tushunishi, bilishi, tasavvurga ega bo'lishi lozim. Uni ilmiy asoslangan holda ijodiy fikrlab, mustaqil mushohada yuritib, imloviy xatosiz yoritib berishi hamda shu sovollarda berilgan ma'lumotlarni taqqoslay olishi, xulosa va qarorlar chiqargan holda, amalda qo'llay bilishi kerak. Talaba 4 ta savolga ham shu mezon asosida javob bergan bo'lsa, yozma ishga maksimal 100 ball (4x25 ball) qo'yiladi. Talabani fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatgichini nazorat qilishda quyidagi jamunaviy mezonlar tavsiya etiladi (har bir savol uchun): 20-25 ball uchun talabani bilim darajasi qo'yidagilarga javob berishi lozim: xulosa va qaror qabul qilish; ijodiy fikrlay olish; mustaqil mushohada yuritib olish; olgan bilimlarni amalda qo'llay olish; mohiyatini tushunish; bilish, aytib berish; tasavvurga ega bo'lish.</p>	<p>Umumiy ball - 100 ball</p>
<p>5-20 ball</p>	<p>5-20- ball</p>	<p>Talaba berilgan yozma ishdagi 4 ta savol to'g'risida bilim va tasavvurga ega bo'lishi lozim. Savolni mohiyatini tushungan holda mustaqil mushohada yuritib, savol mazmunini yoritib berishi kerak. Berilgan ilmiy ma'lumotlarni o'zaro taqqoslashga qiyinaladi, xulosalar yakuniga yetmagan. Talaba 4 ta savolga ham shu mezon asosida javob bergan bo'lsa, yozma ishga 20 ball (5x4 ball) qo'yiladi. 15-20-ball uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim: • mustaqil mushohada yuritib olish; olgan bilimlarini amalda qo'llay olish; mohiyatini tushunish; bilish, aytib berish; tasavvurga ega bulish.</p>	<p>0-100-ball. Alo, 90-100 %). 70-89 %). yaxshi</p>
<p>0-15 ball</p>	<p>0-15- ball</p>	<p>Talaba yozma ishdagi 4 ta savolni mohiyatini tushunishi, tasavvurga ega bo'lishi, qisman bilishi hisobga olinadi. Ilmiy ma'lumotlar qisman yozilgan, bu ma'lumotlar sosida mustaqil fikr va xulosalar yuritib olmaydi. Talaba 4 ta savolga ham shu mezon asosida javob bergan bo'lsa, yozma ishga 15 ball qo'yiladi. 10-15-ball uchun</p>	<p>5-69-ball. Qoniqarli, 55-69 %)</p>

		Alabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim: mohiyatini tushunish; bilish, aytib berish; tasavvurga ega bo'lish.	
	10- ball	Talaba 4-ta savolning mohiyatini qisman tushinsa, ilmiy ma'lumotlarni yozishda xatoliklarga yo'l qo'ysa. Mustaqil fikr va xulosalar yoritilmagan bo'lsa, yozma ishga jami 10 ball qo'yiladi.	
	5 ball	Talaba 4-ta savolni mohiyatini tushunmasa, ilmiy ma'lumotlarni bayon etishda qo'pol xatoliklarga yo'l qo'ysa, ma'lumotlar asosida mustaqil fikr yuritilmasa, yozma ishga jami 5 ball qo'yiladi.	

Kafedra mudiri:

A.R. Hamroyev